

אלנבי חזר לבאר שבע פגישה מחודשת בגן הציבורי שממול למסגד

אני לא בדיוק מכיר אותו. הוא הלך לעולמו לפני שנולדתי, כך שגם הוא אינו מכיר אותי, ובכל זאת שמחתי לפגוש אותו כמו שפוגשים מכר ותיק. המפגש המרגש (אותי) היה בבאר שבע, שעבור רבים אינה אלא נקודת עקיפה בדרך דרומה.

יום אחד הגעתי לבאר שבע כמטרה, לא כנקודת מעבר. העיר המתפתחת בקצב מרשים ומתייפה ללא הרף נפתחה לפניי כניגוד משווע, תהומי, אל אותה באר שבע שהתוודעתי אליה לראשונה לפני עשרות שנים. משכתי עצמי אל הגרעין הוותיק, העתיק, של העיר החוגגת 110 שנים. מסעדת מוריס המפורסמת השתכחה מזמן, מפקדת פיקוד הדרום התעשרה באנטנות למכביר, בית יציב, אכסניית הדרכים היא שינתה פניה, אבל את ההפתעה המשמחת ראיתי בגן הציבורי מול המסגד שהשתמר. אני זוכר אותו כגן מוזנח, מוכה אבק ואשפה, צמחייתו משוועת למים ולגזוזים. אני זוכר את השבילים שהולוכו אל אנדרטה נטולת אנדרטה שנחקקו בה המילה "אלנבי" והשנים 1917-1918. ההפתעה הייתה בכך שבלב הגן המטופח,

מהאנדרטה ההיא, שעברה בינתיים מתיחת פנים, הסתכל אליי בעיני ברונזה פסל ראש חדש, הוד מצביאותו הגנרל אדמונד הילרי הינמן אלנבי.

האלנבי הוא - שכבש את ארץ ישראל מידי הטורקים בשנים 1917-1918, שעל שמו רחובות, כיכרות, גנים ומחנות צבא - מלווה אותי רבות בשיטוטי בארץ. אני זוכר לו את צניעותו ויראת הכבוד שלו, שכאשר נכנס בשערי העיר העתיקה של ירושלים, שנכנעה לפניו בדצמבר 1917, ירד מסוסו ונכנס ברגל, באומרו שאין זה יאה שהוא ייכנס רכוב על סוס למקום שם משיחו צעד. אמנם הוא זה שקיבל רשמית סמוך למרגלות מצודת דוד את כניעת העיר, אך אנדרטת ההנצחה של חללי הצבא נמצאת הרחק משם, בשכונת רוממה, שם נכנעה ירושלים בראשונה בפני שני סמלים. כיכר האנדרטה נקראת כיכר אלנבי, אף כי הוא לא היה שם. איני מזכיר את מחנה אלנבי בירושלים ולא את רחוב אלנבי בתל אביב, ואפילו לא את גשר אלנבי. היהודים של אז ראו בו את משחרר ארצנו. מחרוזת המליצות שחברה לכבודו,

שבעינינו כיום נקראת כמוגזמת ומתחנפת, מעידה על עצמת ההתרגשות מכיבוש הארץ. הבעת התודה שלנו באה לביטוי גם ב-1923, כאשר בבאר שבע, אז עדיין עיירה מאובקת, הוקם בלב הגן הציבורי עמוד זיכרון גבוה, מרשים, ובראשו פסל ראש של אלנבי, חבוש כובע מצחייה. יוצר הפסל הוא הפסל אברהם מלניקוב, שהתפרסם כעבור שנים כיוצרו של פסל הארי השואג בתל חי. העמוד הוא נופץ בידי הערבים במהלך "המרד הערבי" בשנת 1938, ונותר רק בסיס האנדרטה. כעבור שנים רבות חודש בסיס האנדרטה והנה, להפתעתי ולשמחתי, אלנבי "ירד אל העם", כי עיריית באר שבע הציבה פסל ראש חדש, נטול כובע, על בסיס האנדרטה, ללא העמוד הוא.

במרחק הליכה מהגן נמצאת אנדרטה נוספת, לזכר חללי הצבא הטורקי, ובהם גם מיהודי הארץ שנפלו במלחמה ההיא נגד הצבא הבריטי בראשות גנרל אלנבי. מין דו-קיום כזה.

dudu dayan.co.il

